

การจัดการทุนชุมชนเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

(COMMUNITY FUNDS MANAGEMENT FOR LOCAL DEVELOPMENT)

อาจารย์ กมลวรรณ ชนะกุล

อาจารย์ประจำหลักสูตร การพัฒนาชุมชน

โทร ๐๘๘-๗๓๒๑๘๒

E-MAIL : KAMONWAN.K@YRU.AC.TH

การจัดการทุนชุมชนเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น (COMMUNITY FUNDS MANAGEMENT FOR LOCAL DEVELOPMENT)

- วิชา : 2132426 การจัดการทุนชุมชนเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น
- (Community Funds Management for Local Development)
- หลักสูตร : หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาชุมชน
- หน่วยกิต : 3(3-0-6)
- บรรยาย : 45 ชั่วโมง/ภาคการศึกษา
- ศึกษาด้วยตนเอง : 90 ชั่วโมง/ภาคการศึกษา

การพัฒนาชุมชน

ความหมายของชุมชน

“ชุมชน” เป็นคำที่ใช้ในภาษาอังกฤษว่า “Community” ความหมาย
ของชุมชน อาจจำแนกได้ดังนี้

1. ความหมายโดยสามัญสำนึก

โดยสามัญสำนึกแล้ว ชุมชน หมายถึง ครอบครัวหลาย ๆ ครอบครัว
มาอยู่ร่วมกันในบริเวณเดียวกัน มีลักษณะเป็นเพื่อนบ้านกัน ซึ่งอาจเป็นญาติพี่น้อง
หรือไม่ได้

ความหมายของชุมชน

2. ความหมายโดยรูปศัพท์

ชุมชน หมายถึง กลุ่มคนที่รวมกันเป็นสังคมขนาดเล็กอาศัยอยู่ในบริเวณเดียวกันและมีผลประโยชน์ร่วมกัน ได้แก่

- กลุ่มย่อยที่มีลักษณะหลายประการเหมือนกับลักษณะสังคม แต่มีขนาดเล็กกว่า

- ความรู้สึกและทัศนคติทั้งหมดที่ผูกพันปัจเจกบุคคล ที่เข้ามาคบค้าสมาคมกัน

ความหมายของชุมชน

๑. ความหมายทางวิชาการ

- มาร์วิน อี. โอลเซน ให้ความหมายว่า ชุมชน หมายถึง องค์กรทางสังคมประเภทหนึ่ง
- เออร์วิน ทิ. แชนเดอร์ส ให้ความหมายว่า ชุมชน เป็นกลุ่มบุคคลหลาย ๆ กลุ่มมารวมกันในบริเวณเดียวกัน ภายใต้กฎหมายหรือข้อบังคับอันเดียวกัน
- เดนนิส อี. ฮอตัน ให้ความหมายว่า ชุมชน หมายถึง กลุ่มที่มีการร่วมมือกัน มีความรู้สึกเป็นเจ้าของชุมชนร่วมกัน

ความหมายของชุมชน

๑. ความหมายทางวิชาการ

- **ประสาท ทักษิลา** ให้ความหมายว่า ชุมชน หมายถึง กลุ่มคนพวกหนึ่งซึ่งครอบครองอาณาบริเวณที่มีอาณาเขตแน่นอน มีความผูกพันและยึดเหนี่ยวกันเป็นปึกแผ่นมั่นคง
- **สัญญา สัญญาวิวัฒน์** ให้ความหมายว่า ชุมชน หมายถึง องค์การทางสังคมอย่างหนึ่งที่มีอาณาเขตครอบคลุมท้องถิ่นหนึ่ง ที่ปวงสมาชิกสามารถบรรลุถึงความต้องการพื้นฐานส่วนใหญ่ และสามารถแก้ไขปัญหาล้วนใหญ่ในชุมชนของตนเองได้

ความหมายของชุมชน

๑. ความหมายทางวิชาการ

- **ประสาท ทักษิลา** ให้ความหมายว่า ชุมชน หมายถึง กลุ่มคนพวกหนึ่งซึ่งครอบครองอาณาบริเวณที่มีอาณาเขตแน่นอน มีความผูกพันและยึดเหนี่ยวกันเป็นปึกแผ่นมั่นคง
- **สัญญา สัญญาวิวัฒน์** ให้ความหมายว่า ชุมชน หมายถึง องค์การทางสังคมอย่างหนึ่งที่มีอาณาเขตครอบคลุมท้องถิ่นหนึ่ง ที่ปวงสมาชิกสามารถบรรลุถึงความต้องการพื้นฐานส่วนใหญ่ และสามารถแก้ไขปัญหาละเอียดส่วนใหญ่ในชุมชนของตนเองได้

ความหมายของชุมชน

๑. ความหมายทางวิชาการ

- **ศาสตราจารย์ สุธงษา สฤษดิ์** ให้ความหมายว่า ชุมชน เป็นการมาอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม ตั้งแต่กลุ่มขนาดเล็ก เช่น หมู่บ้าน ไปจนถึงกลุ่มขนาดใหญ่ เช่น เมือง ประเทศ
- **ประเวศ วะสี** ให้ความหมายว่า ชุมชน หมายถึงการที่คนจำนวนหนึ่งมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีความเอื้ออาทรต่อกัน มีความพยายามทำอะไรร่วมกัน มีการรับรู้ร่วมกัน ซึ่งรวมถึงการติดต่อสื่อสารกัน

ความหมายของชุมชน

โดยสรุป

ความหมายของชุมชนแบ่งออกเป็น 3 แนวทาง คือ

1. ชุมชน หมายถึง กลุ่มทางสังคม
2. ชุมชน หมายถึง พื้นที่ทางภูมิศาสตร์
3. ชุมชน หมายถึง องค์กรทางสังคม

การพัฒนาชุมชน

คน (People)

วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี (Cultural Traditions)

ความสนใจร่วมกัน (Common Interest)

ความสัมพันธ์ของสมาชิก (Relationship)

อาณาบริเวณ (Area)

องค์ประกอบของชุมชน

ปะทะสังสรรค์ต่อกัน (Interaction)

การพัฒนาชุมชน

ลักษณะของชุมชน

1. เป็นการอยู่ร่วมกันของกลุ่มคน (Group of People)
2. สมาชิกชุมชนมีลักษณะทางประชากรศาสตร์ ประกอบด้วย เพศ อายุ เกิด ตาย และย้ายถิ่น
3. มีอาณาบริเวณ (Area)
4. มีลักษณะเป็นการจัดระเบียบทางสังคม (Social Organization)
5. สมาชิกมีความสัมพันธ์ทางสังคม (Social Relationship)
6. สมาชิกมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการดำเนินชีวิตร่วมกัน
7. สมาชิกได้รับผลกระทบที่เกิดขึ้นในชุมชนร่วมกัน
8. สมาชิกมีระบบการติดต่อสื่อสารและการเรียนรู้ร่วมกัน

การพัฒนาชุมชน

การพัฒนาชุมชน หมายถึง การเสริมสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมให้แก่ท้องถิ่นชนบททุกแห่งทุกส่วน โดยการดำเนินการและการริเริ่มจากประชาชนเอง การพัฒนาชุมชนต้องอาศัยความสามารถของรัฐบาลที่เป็นผู้แทนเข้าไปบริหารในด้านเครื่องมือ เครื่องใช้ ตลอดจนกระตุ้นและเร่งเร้าให้ประชาชนมองเห็นปัญหาของตนเอง

การพัฒนาชุมชน

จุดมุ่งหมายของการพัฒนาชุมชน

กำลังที่สำคัญจะสำเร็จได้สมความมุ่งหมาย ก็คือ ประชาชน โดยที่ประชาชนมีความต้องการมีความสามารถอยู่ในตัวประชาชนเอง ซึ่งจัดได้ว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญ เช่น ความคิด กำลังกาย ฝีมือ เป็นสิ่งที่ซ่อนเร้นอยู่ในตัวบุคคลหรือประชาชน ดังนั้น จุดมุ่งหมายของการพัฒนาชุมชนคือ

1. เพื่อยกฐานะความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน โดยวิธีการนำทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้ให้เป็นประโยชน์กับสังคม และให้มีผลมากที่สุดเพื่อเป็นการผลิตรายได้ของประชาชนให้สูงขึ้น

การพัฒนาชุมชน

จุดมุ่งหมายของการพัฒนาชุมชน

2. เพื่อเปลี่ยนแปลงแก้ไขปรับปรุงชีวิตจิตใจ และความรู้สึกของประชาชน ให้มีความรู้สึกที่จะยกมาตรฐานความเป็นอยู่ของตน

3. เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีความกระตือรือร้นสนใจการทำงานในชุมชนและพยายามช่วยตนเองให้มากที่สุด

การพัฒนาชุมชน

ประโยชน์ของการพัฒนาชุมชน

ทางด้านการเมือง

1. ทำให้ประชาชนจงรักภักดีต่อรัฐบาล เห็นว่ารัฐบาลไม่ทอดทิ้ง สำนักบุญคุณและเห็นความสำคัญของรัฐบาล เพราะงานพัฒนารัฐบาลมุ่งเข้าช่วยเหลือประชาชนในทางตรงและเข้าถึงตัว
2. ทำให้ประชาชนมีความรู้สึกประทับใจ รู้สึกเป็นเจ้าของประเทศยิ่งขึ้น เพราะงานพัฒนาชุมชนเป็นงานที่ประชาชนช่วยเหลือตนเอง โดยความสนับสนุนช่วยเหลือของรัฐบาล

การพัฒนาชุมชน

ประโยชน์ของการพัฒนาชุมชน

ทางด้านการเมือง

3. อำนาจผลประโยชน์ในการปกครอง เพราะงานพัฒนาชุมชนส่งเสริมงานด้านการปกครองช่วยลดและขจัดความแตกแยกต่างเห็น ความกินแหนงแคลงใจ
4. งานพัฒนาชุมชนส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะเป็นงานที่ส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักช่วยเหลือและสร้างสรรค์ความเจริญในท้องถิ่นร่วมกันเป็นแบบอาสาสมัคร

การพัฒนาชุมชน

ประโยชน์ของการพัฒนาชุมชน

ทางด้านการเมือง

5. ช่วยให้ประชาชนเป็นฝ่ายรัฐบาล ทำให้การรุกรานแทรกซึมของฝ่ายตรงข้ามไม่
ได้ผล เพราะปัจจุบันไทยเรามีขั้วทางการเมืองเป็นสงครามจิตวิทยา ต่อสู้กัน
ในทางแย่งชิงประชาชน ฝ่ายใดมีประชาชนสนับสนุนมากก็ได้เปรียบ
6. การพัฒนาชุมชนเป็นการสร้างสรรค์การอยู่ดีกินดีให้บังเกิดแก่ชุมชน ถ้าทุกคนอยู่ดี
มีสุขย่อมเป็นหลักประกันของความสำเร็จของการปกครองและความมั่นคงของชาติ

การพัฒนาชุมชน

ประโยชน์ของการพัฒนาชุมชน

ด้านเศรษฐกิจ

1. เพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต
2. การดำรงชีพดีขึ้น มีรายได้มากขึ้น มีข้าวของใช้มากขึ้น ให้ความสะดวก การ
หมุนเวียนของกระแสเงินดีขึ้น
3. รายได้ประชาชาติสูงขึ้น

การพัฒนาชุมชน

ประโยชน์ของการพัฒนาชุมชน

ด้านสังคม

1. ผลสำเร็จของการพัฒนาชุมชนจะส่งเสริมความเป็นอยู่ทางด้านอนามัย
2. ผลสำเร็จของการพัฒนาชุมชน จะช่วยลดความเหลื่อมล้ำแตกต่างในเรื่องชนชั้นในสังคมให้น้อยลง มีความเสมอภาคเป็นธรรมแก่สังคม

การพัฒนาชุมชน

ประโยชน์ของการพัฒนาชุมชน

ด้านสังคม

๑. ผลสำเร็จของการพัฒนาชุมชน จะส่งเสริมฐานะของสังคม ทางการศึกษาโรงเรียน มีบทบาทที่สำคัญยิ่งนัก โรงเรียนในโครงการพัฒนาชุมชนสร้างด้วยความร่วมมือของประชาชนในท้องถิ่นนั้นทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการศึกษายิ่งขึ้น มีความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของ ให้การสนับสนุนดีขึ้น

การพัฒนาชุมชน

หลักการพัฒนาชุมชน

1. ทุกคนในชุมชนต้องให้ความร่วมมือให้เกิดประโยชน์ได้มากที่สุดในการสร้างความเจริญหรือเปลี่ยนแปลงสภาพของท้องถิ่นนั้นให้ดี
2. ทุกคนในชุมชนควรจะได้รับ การส่งเสริม ให้ได้เข้าร่วมในการปฏิบัติงานตามแผนการปฏิบัติต่างๆ ตามโครงการพัฒนาชุมชน
3. จะต้องเปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็นของตนโดยเสรี เพื่อจะได้รับความคิดเห็นต่างๆ ตลอดจนความต้องการของผู้คนในท้องถิ่น

การพัฒนาชุมชน

หลักการพัฒนาชุมชน

4. ผู้นำชุมชนควรที่จะได้รับการเปลี่ยนตัวกันบ้างตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปและจะต้องมีการเตรียมตัวบุคคลที่จะทำหน้าที่เป็นผู้นำชุมชนไว้หลายๆ คน
5. พึงให้การศึกษแก่คนในชุมชนอยู่เสมอเพื่อให้ทันต่อสถานการณ์ต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป
6. หากจะต้องมีการจัดตั้งหน่วยงานหรือองค์การนั้นจะต้องสามารถทำหน้าที่ได้อย่างดี ไม่ใช่จัดตั้งหน่วยงานนั้นขึ้นเพื่อแสดงผลของการพัฒนาชุมชน
7. การปฏิบัติตามแผนการปฏิบัติต่าง ควรให้เป็นไปตามหลักประชาธิปไตยเพื่อให้ผู้คนในท้องถิ่นได้รับรู้และเข้าใจวิธีการต่างๆ ของระบอบนี้ได้อีกด้วย

การพัฒนาชุมชน

กระบวนการพัฒนาชุมชน

ขั้นแรก

ประชุมปรึกษาหารือร่วมกันตามแนวทางที่ได้จัดวางไว้ เป็นการปรึกษาเกี่ยวกับความจำเป็นของสมาชิกในชุมชนจะได้รู้ว่ามึอะไรที่มีความต้องการบ้าง คนในชุมชนมาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันจัดขึ้นเพื่อช่วยเหลือตนเอง

การพัฒนาชุมชน

กระบวนการพัฒนาชุมชน

ขั้นสอง

วางแผนไว้อย่างเป็นทางการเป็นระเบียบสำหรับงานที่คนในชุมชนตกลงเลือก สิ่งสำคัญต้องรู้งานนั้น ต้องอยู่ในลักษณะที่ชุมชนนั้นช่วยตัวเองได้ เช่น ต้องการทำให้การกสิกรรม ก็เพียงระบาย น้ำจากคลองคูไม่ดึงกับคิดสร้างเขื่อนใหญ่กักน้ำหรือกรณีต้องการปุ๋ย ก็มิได้คิดไกลถึงตั้งโรงงาน ทำปุ๋ย เปิดตลาดซื้อขายไม่อยู่ในลักษณะคนในชุมชนจะช่วยกันทำให้เป็นเรื่องของรัฐบาล มากกว่า

การพัฒนาชุมชน

กระบวนการพัฒนาชุมชน

ขั้นสาม

การสนับสนุนให้คนในชุมชนทำประโยชน์ให้ได้มากที่สุดตามที่แต่ละคนจะมีทางทำได้

บทที่ 1 จบแล้วค่ะ
อย่าลืมอ่านบทบทวนกันด้วย
นะคะ

